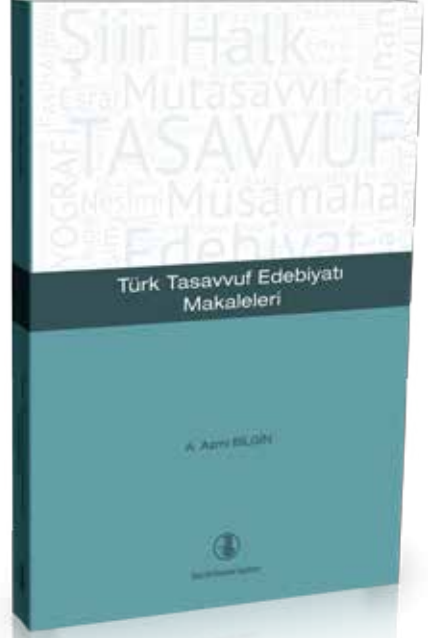

TÜRK TASAVVUF EDEBİYATI MAKALELERİ

Reşide Gürses

Türk Dil Kurumu yayınları arasında yerini alan *Türk Tasavvuf Edebiyatı Makaleleri* adlı eser, çeşitli dergilerde farklı zamanlarda yayımlanmış yazıları bir araya getirmesi; bu konuda yazılanları, yapılanları, yapılması gerekenleri bir bütün olarak ortaya koyması açısından büyük bir değer taşımaktadır. Eser; Türk Dil Kurumu Bilim Kurulu Üyesi Prof. Dr. A. Azmi Bilgin'in otuz yılı aşkın süre içerisinde, Türk tasavvuf edebiyatı üzerine çeşitli dergilerde yazmış olduğu makaleleri, sunmuş olduğu bildirileri ve ansiklopedi maddelerini içermektedir.

Kitaptaki yazılar üç ana başlık altında okuyucuya sunulmaktadır. Birinci bölüm; tasavvuf edebiyatı üzerine yazılmış makale, bildiri ve ansiklopedi maddelerinden oluşmaktadır. Bu yazılardan bazıları şunlardır: "Osmanlı Şiirinde Türk Tasavvuf Şiirinin Yeri" (s. 13), "Tasavvuf ve Tekke Edebiyatı" (s. 21), "Sinaniyye" (s. 91), "Fuad Köprülü ve Tekke Edebiyatı" (s. 95). Bu bölümün sonundaki "Türk Tasavvuf Edebiyatı Literatürü" (s. 103) adlı yazıda, tasavvufla ilgili bilgilerin yanı sıra bu alanda yapılan çalışmaların künyelerine de yer verilmiştir. Bu künyeler; yazının sonunda bulunan "Literatür" (s. 110) başlığı altında yer alan "1. Tezler" (s. 110), "2. Kitaplar" (s. 113) ve "3. Makaleler"den (s. 118) oluşan üç alt başlıkta toplanmıştır. İkinci bölümde; tasavvuf alanında önemli bir yere sahip olan "Nesimî" (s. 125), "Abdurrahim-i Rumî" (s. 133), "Hamdî" (s. 137), "Aziz Mahmut Hüdâyî" (s. 141), "Fakih Ahmet Dede" (s. 163), "İbrahim Hakkı (Erzurumlu)" (s. 173), "Haşim Baba" (s. 177), "Esrar Dede" (s. 181), "Nigârî" (s.

219) gibi isimler kronolojik bir sıra ile verilmiştir. Bu bölümde; adı geçen kişilerin hayat hikâyelerinin, eserlerinin kısa ve öz bir şekilde anlatıldığı yazılar vardır. Bu yazılar, bize bu kişilerle ilgili kaynaklara ulaşılabilme imkânı da sunmaktadır. Üçüncü bölümde ise tasavvufla doğrudan veya dolaylı olarak ilgisi olan yazılar bulunmaktadır. Burada "Osmanlı Şiirinde 'Ölmeden Önce Ölme' Temi" (s. 225), "Dede Korkut Kitabında Mistik Ögeler" (s. 235), "Mevlana ve Çevresi" (s. 241), "Mevla Görelim Neyler?" (s. 289) gibi yazılar yer almaktadır. Birinci bölümde on, ikinci bölümde on dört, üçüncü bölümde sekiz olmak üzere toplamda otuz iki yazının yer aldığı kitap; Prof. A. Azmi Bilgin'in Türk tasavvuf edebiyatı üzerine yazdığı makaleleri, bildirileri ve çeşitli yazılarını bir bütün hâlinde okuyucuyla buluşturmaktadır. Tasavvuf, tasavvuf edebiyatı ve mutasavvıflar hakkında bilgilere kolayca ulaşılabilme imkânı sunan eser, bu konuda bilgi sahibi olmak

isteyenler için bir başvuru kitabı niteliği taşımaktadır. Alanla ilgili bilgilere kolayca ulaşılması açısından büyük bir boşluğu dolduran bu çalışmanın okuyucuya ulaşmasında emeği geçen herkese teşekkür ederiz.

Eserin sonunda yer alan “Mevla Görelim Neyler?” adlı yazıda (s. 289-295) İbrahim Hakkı'nın “Tefvizname (Her İşi Allah'a Bırakma)” adlı şiiri üzerinde durulmuş ve bu tür eserlerin sadece kelimelerine bakılarak, bu kelimelerin sözlükteki manaları dikkate alınarak değerlendirilemeyeceğinin altı çizilmiştir. Bu tür eserlerde konuya tasavvufi açıdan yaklaşılması gerektiği ifade edilmiştir. Aksi takdirde konunun anlaşılmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir. Türk tasavvuf edebiyatını özlü bir biçimde yansıttığı düşüncesiyle söz konusu eserden aldığımız şu beş bölüğü aşağıda sunuyoruz.

Tefvizname

*Hak şerleri hayreyle,
Zan etme ki gayreyle,
Arif ânı seyreyle,
Mevla görelim neyle?
Neylerse güzel eyler...*

...

*Bir işi murat etme,
Olduysa inat etme,
Haktandır o reddetme.
Mevla görelim neyle?
Neylerse güzel eyler...*

...

*Deme şu niçin şöyle,
Yerince dir ol öyle,
Bak sonuna sabreyle,
Mevla görelim neyle?
Neylerse güzel eyler...*

...

*Az ye, az uyu, az iç,
Ten mezbelesinden geç,
Dil gülşenine gel geç.
Mevlâ görelim neyle?
Neylerse güzel eyler...*

...

*Her sözde nasihat var,
Her nesnede zînet var,
Her işte ganimet var.
Mevla görelim neyle?
Neylerse güzel eyler...*

...

Erzurumlu İbrahim Hakkı

ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR'IN BOĞAZİÇİ MEHTAPLARI ÜZERİNE

Cihan Adıman

Abdülhak Şinasi Hisar, çocukluk ve ilk gençlik yıllarında şahit olduğu Boğaziçi'ni bir âşık edasıyla anlatır *Boğaziçi Mehtapları*'nda. Okuyucudan belirli bir edebiyat ve dil zevki isteyen bu eser, Hi-

sar'ın anı türündeki ilk eseridir. Büyük bir bölümü önce *Varlık* dergisinde yirmi bir parçalık bir tefrika olarak çıkan bu eser; 1942 yılında Hilmi Kitabevi tarafından kitap hâlinde yayımlanır ve 1956 yılında, metin üzerinde birtakım düzeltmelerle ikinci kez basılır. Burada Şinasi Hisar'ın hatıraları birer fildişi kule gibidir. O zaman, derya içinde deryayı bilmezken bir apartman daire-sinde yazdığı *Boğaziçi Mehtapları*, kendisi için anılara ve Boğaz'ın kudretine